

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ПІДРУЧНИКІВ ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Н. А. Ковчин, к. пед. н.

Для оптимізації процесу навчання на сучасному етапі в загальноосвітніх школах виникає необхідність об'єктивної оцінки підручників та динамічного оновлення їх змісту і форми відповідно до вимог сьогодення з врахуванням як глобальних соціальних, культурних, геополітичних, екологічних процесів, так і тенденцій особистісних змін у школярів. Сучасна експертна оцінка підручника, зокрема її психологічний аспект, передбачає визначення, чи забезпечує він формування в учнів цілісної наукової картини світу, формування особистості учня з врахуванням вікових психологічних особливостей. Основним завданням шкільної географічної освіти є створення оптимальних умов для самореалізації та саморозвитку особистості учня на уроках географії. Шкільний підручник з географії має бути особистісно орієнтованим і забезпечувати розвиток особистості та індивідуальності, підтримувати духовні, культурні, психологічні потреби.

Необхідно розкрити суть основних компонентів особистісно зорієнтованого підручника в його взаємозв'язку і єдності з такими структурними компонентами особистості: а) система психологічних потреб; б) система емоційно-ціннісних ставлень до дійсності; в) система різних видів інтелекту (інтелектуально-розумова сфера); г) система різних видів навчальної діяльності (дієва), вольова сфера; д) система різних образів власного «Я-особистості» (сфера самосвідомості).

Основне питання: як впливати засобом підручника географії на розвиток інтелектуальної, емоційної, вольової сфери особистості та на самосвідомість. Система психологічних сфер особистості, які є основою процесу особистісно орієнтованого навчання: інтелектуальні здібності – академічний інтелект, креативний інтелект, практичний інтелект, соціальний, емоційний інтелект; емоційні здібності – пізнавальне емоційно-цілісне ставлення, практично-емоційне, творчо-пошукове, моральне, естетичне емоційно-цілісне; міжособистісне емоційно-ціннісне ставлення; вольові здібності виконання пізнавальних завдань, виконання практичних завдань, виконання творчо-пошукових завдань, виконання ціннісно-сміслових завдань (оцінних), виконання інтерактивних завдань; самосвідомість – образ «Я – знавець географії», образ «Я – можу розв'язати проблему»; «Я – людина, Я – особистість», що здатна мати власну позицію, образ «Я – партнер».

Суттєві зміни в розвитку мислення учнів шкільного віку дають можливість підготувати їх до вивчення більш глибокого і серйозного матеріалу з географії з врахуванням сучасних динамічних змін.